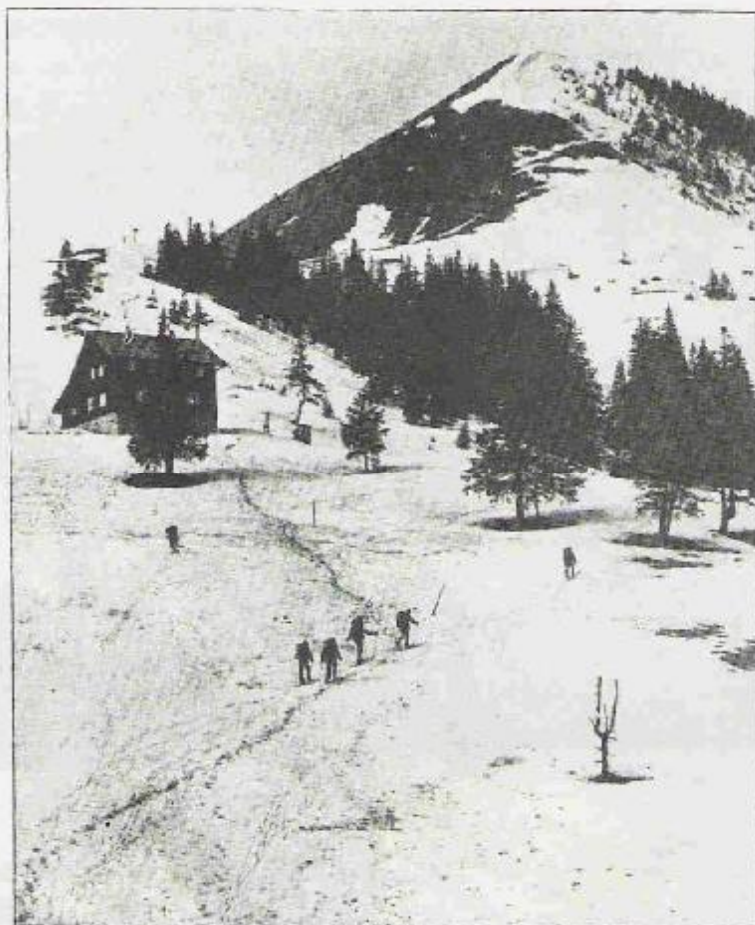

Chata pod Boríšovem, ta už toho asi zažila...

STRÍPKY Z BORÍŠOVSKÉHO SNĚHU

Text a foto: ZDENĚK THOMA

„Stát se instruktorem pro pobyt v přírodě v SSM není tak nesnadné“, myslí si mnozí adepti, když vyplňují přihlášku na zařazení do zimní tábornické školy: „stačí být členem SSM a umět dobře lyžovat a trochu se vyznat v turistice“. Jenomže už na výběrovém soustředění jsou někteří zklamáni, protože nestačí náročným požadavkům. Jiní jsou zase zvědaví: „ta tábornická škola, to bude přece jen něco zajímavějšího, než jsme čekali“.

Pak přijde den odjezdu a 25 vybraných adeptů po důkladném výšlapu fatranskou dolinou pohltí na 14 dní chata pod Boríšovem. Mikroklima této odříznuté boudy, jedné z mála horských chat, kam se člověk musí vyškrabat po svých a kde se ještě svítí petrolejkami, přispívá nesporně ke zdatu každé tábornické školy. Řídícím faktorem však bývá úroveň vedoucích školy, lektorů, a jejich požadavky. Hned po příjezdu zjistí účastník, že to nebude žádná rekreace a že musí „KMITAT“. Přednáška stihá přednášku, navíc vyjíždky do terénu, závody, praktické ukázky výcviku, budování sněhových záhrabů, vaření v terénu... Večer jsou rozpálená kamna zasuta v pyramidě mokrých bot a člověk konstatuje, že vzít si jen dvojce lyžařské rukavice byl holý nesmysl. Ale ani večer není čas na odpočinek: další přednášky, zajímavé hry, zpívání s kytarou. Lidi se začínají ofukávat.

Když se překročí polovice školy, začne zkouškové šílenství. Někteří s pečlivostí filatelistů obcházejí systematicky lektory a nechávají si do průkazu zaznamenávat takovou či onakou známku.

Pokračování na str. 4

Jak se stát úspěšným instruktorem — Allen Gintel právě diktuje neomylný recept...

Závod v běhu není žádnou taškaficí, i když dřeka v popředí vypadá ještě čile. Běží se ovšem první kolo...

Obávaný zápisník v ruce jednoho z lektorů skrývá všechny hříchy a úspěchy adeptů.

Dvoudeční výlet předpokládá stanování ve sněhu, proto ty obřadné vaky na zádech budoucích instruktorů.

Vaření v terénu je vhodnou příležitostí k otázce, že i z mála surovin lze připravit vzácné a lahodné pochoutky. Jak ovšem dopadli lektori, kteří jidla museli ochutnávat a známkovat, fotografie už nefiká...

To by se asi bača divil, kdyby viděl, co mu u salaše vyrostlo za stanové městečko.

Vázení, postavte to pořádně, co kdyby na to v noci slápl medvěd a propadl se nám do záhřebu.

„Legrane musí být, i kdyby člověka věšeli...“ je citát z jedné legendární knihy.

STŘÍPKY Z BORISOVSKÉHO SNĚHU

Pokračování na str. 2

Jiní o nich nechtějí nic slyšet a nechávají si vše na poslední chvíli doufajíce, že „ono se to nák vyvrbí“. Někteří svědomitě šprtají v noci s baterkou zachum-

lání do dek. Zvláště obávaná je zkouška z psychologie...

Pak přijde konec. Většina se dozví, že uspěla, pár lidí pro tentokrát neuspěje — co se dá dělat. Ale všichni jsou určitě spokojeni, protože strávili 14 dnů v partě dobrých kamarádů, mezi lidmi společných zájmů a názorů. Všechny potíže a nedostatky smaže závěrečná merenda a už se zase frčí dolů, do civilizace. A chatě pod Borisovem je to taky určitě líto...

O Světový pohár se sice nejede, ale soustředit se je potřeba i tady, jde přece o zápočet v tábornické škole.

Zachmuřené tváře a listování ve skriptech při posezení před chatou je důkazem, že pro některé ještě zkouškové období neskončilo.

GYMNASION

TŘINÁCTÁ ZAVĚREČNÁ ČÁST

Dvanáct pokračování, a co jsme zaznamenali? Zlomky, vteřiny, drobné i větší epizody. Na mnohé se zapomnělo, na leccos nebylo místo, a pak o všem se ani nedalo psát.

Zpočátku, přiznejme si, byla tu averze a nedůvěra ke všemu, co přicházelo z Gymnasionu. Čas a nejrůznější okolnosti udělaly své. Dnes už je všechno jinak. Všechno? Asi ne, mnohé v mnohých zůstalo. Každý není a ani nebude příznivcem Gymnasionu. Proč taky? Každý by si měl přece hledat ty druhy zážitků, pro které má charakterové předpoklady. A ty by měl také vyznávat.

Prázdniny odjakživa lákaly tím, že nabízely možnost jakýchkoli nemožností, dlouhých cest, nových přátel, dosud neobjevených území, lákaly i tím, že dávaly možnost k seberealizaci. V prázdninách byla vždycky šance. Věděli jsme to a chtěli jsme ji využít.

Milan Mrugala byl fandou do tělocviku a hledal něco jako prázdniny. Já jsem choval v hlavě nápad s Gymnasionem a hledal jsem vhodné instruktory. Vendys Pavlík nehledal nic a nikoho, našel jsem si ho sám. Znali jsme se od dětství. Ve volném čase se zabýval sborovou recitací a trochu divadlem. Absolvoval Lidořovu školu umění v Praze, obor konferenciérství, a to se docela hodilo. Byli jsme tedy tři, byl tu nápad s Gymnasionem a chuť udělat lidem prázdniny trochu jinak než byli zvyklí, a to pro začátek stačilo.

První ročník se konal v roce 1971 na známé Lipnici, která byla tím nejlepším místem, jež si bylo možno přát. Později jsme si již nedovedli představit, že by Gymnasion bylo možno konat jinde. Bylo tu všechno, co jsme k vytváření prázdnin ve stylu Gymnasionu potřebovali. Lesy, průzračná voda v zatopeném lomu, skály, klid a kraj, který se sám nabízel k tomu, aby byl navštěvován pěšky či na kole.

Na první ročník se sešlo něco kolem stovky přihlášek. Vybrali jsme z nich 22 účastníků. Oni a ani my jsme netušili atmosféru, existovala pouze neurčitá představa, která ovšem vzbuzovala zájem. Neznámých bylo tolik, že se z nich točila hlava. Neznali jsme se navzájem jako instruktoři, neznali jsme účastníky a oni nás, nevěděli jsme zhola nic o hře, kterou jsme chtěli hrát s dospělými lidmi úplně poprvé. Je pravda nějaké zkušenosti tu byly z Pokusu pro dvacet, ale stavět se na nich nedalo.

Na prvním ročníku jsme se mnohému naučili, možná, že jsme i pedagogicky trochu vypsali, ač chyběla celá spousta. V dalších ročnících jsme ke všemu přistupovali zcela jinak, dařilo se nám navodit a udržet atmosféru, přišli jsme na tajemství skladby programu, vzájemné pospolitosti, neovakovatelnosti okamžiků, hry pro dospělé, kouzla vhodně volené slova.

Příkladem byly vztahy mezi instruktory. Milan neměl rád hádky, ač byl přítelem neklidu, vzruchu a napjaté atmosféry. Stále někde něco organizoval, nutil lidi do pohybu, zasvěcoval je ve volných chvílích do tajemství lasování, uzlování nebo obklopen davem zpíval a hrál na kytaru. Mnoho toho nikdy nenamluvil, byl mužem činu, v nejrůznějších konáních i ve vztazích k lidem. Když bylo potřeba, stával se strůjem atmosféry, a to právě v těch okamžicích, kdy už ostatní v ni

nedoufali. Nezapomenutelný byl jeho král Baltazar, kterým se vždy za naší asistence loučil na závěrečném večeru s gymnasionisty. Měli jsme spolu jen jednu rozepři, která vznikla díky napjatému ovzduší v rámci jednoho závodu. Reagoval jsem prudce, neodpustil jsem si ani výhrůžky. Reakce dlouho doznívala a do sporu se dostal i Vendrys i Vláda Erben, který tenkrát na Gymnasionu působil jako čtvrtý instruktor. Nakonec se vše vyřešilo, shodli jsme se, že to bylo poučné a možná i potřebné.

Vendys nenechával nic náhodě. Vždycky když si chystal svůj program, zdálo se, že umírá přípravami. Odcházel do lesa se soustředit, znatelně znervózněl a mně i jemu připadalo, že je toho najednou moc, a že se to nedá zvládnout. Ještě hodinu před vystoupením se zdálo, že se vše bude muset odvolat, že potíže, které se vyskytly, jsou nepřekonatelné. A pak jako mávnutím čarovného proutku se těsně před vstupem na scénu vše změnilo. Čísel z něj klid a vyrovnanost, dokonce bylo možno s ním vyměnit i něco slov.

Když se pořad povedl, diskutovali jsme o něm dlouho do noci, když se nepovedl, diskutovali jsme také.

Byl-li Milan fandou do tělocviku, pak Vendys doslova hořel pro poezii. Zálibu našel i v hudbě a mluveném slově. Účastníci díky jemu se seznámili s Robinsonem Jeffersem, hudbou Vivaldiho, Knihou stížností od A. P. Čechova a pronikli k tajemství mluveného slova.

Lidi ho měli rádi. Byl vždy připraven pomoci a ač sám povahou neklidný, rozdával klid plnou náručí.

Vláda Erben, který se v instruktorském týmu objevil později, byl ve svých náladách nevyzpytatelný. Spaní na to nemělo vliv, spával totiž dlouho a rád, a většinou vstával dobře naladěm. Obklopoval se vždy zvláštním seskupením věcí, které vytvářely tajuplnou atmosféru. Pokojík, v němž přebýval, přetékala originální hudbou z magnetofonového pásku, na stěnách viselo vždy něco, co stálo za povšimnutí. S sebou vozil literaturu, která svědčila o jeho povaze.

Mnohokrát fascinoval originalitou svých programů, které občas s taktem uváděl. Měl zajímavý hlas a věděl, jak s ním nakládat, což se projevovalo především v jeho nejrůznějších večerních vystoupeních.

Byl vždy připraven vzít každý nepopulární úkol. Neobával se o svou popularitu, ač každého večera při počítání „čtverečků“ vzbuzoval podezření, že mu na ní záleží.

Když nastal na Gymnasionu čas loučení, mizel z dohledu, zalchl do svého pokojíku a oddal se pině spánku, navzdory loučení a jakési slušnosti, která doporučovala být při tom. Kdyby to byl kdokoliv jiný, nebylo by mu asi odpuštěno, ale Vláda, jak se zdálo, tím získával.

V instruktorském týmu Gymnasionu se ještě objevili, byť jen v jednom dějství, Pepa Ptáček, Franta Čálek a Mladoš Doucha. O nich se zmíním jindy a jinde.

K přátelskému ovzduší mezi instruktory přispívalo velkou měrou večerní sezení nad „čtverečky“, kdy jsme hodnotili právě uplynulý den a upřesňovali program na den příští.

Většinou jsme už padali únavou, za celý den toho bylo dost, a tak nebyla nálada na duchaplné řeči. Naše řečnění by se spíše hodilo do soudní síně. Kdekdoby byl odsouzen, kdekdoby podezříván. Odhalovali jsme nejrůznější strategie, o kterých ti, kterých se to týkalo, neměli ani nejmenší ponětí. Těšili jsme se z úspěchů a kritizovali neúspěchy. Když jsme konečně dopočítali „čtverečky“ a zjistili, jak kdo je na tom s popularitou u účastníků, zdálo se, že jsme si vše-

chno řekli. V duchu jsme se styděli za předcházející řeč a tiše jsme odcházeli. To právě zamyšlení nad uplynulým dnem se teprve odehrávalo na lůžku. Mluvíli jsme daleko objektivněji a v hlase byla zjevná nejistota. S tou jsme usínali každý den s výjimkou dne posledního, kdy jsme neusínali vůbec. To už bylo o všem rozhodnuto.

Dnes je už možno bez nadsázky tvrdit, že Gymnasion byl experiment v pravém slova smyslu. Byla v něm ukryta krásná idea neselhávajícího pionýrství, která dovolovala každému, aby se stal hledačem, aby se skutečně zúčastnil. Instruktorem i účastníkům.

Setkávali jsme se v okamžiku zahájení pokračování se stejnou situací. Lidé, ač voelku dostatečně seznámení s programem, atmosférou i prostředím Gymnasionu tu najednou seděli kolem krbu a poslouchali se zjevným zděšením úvodní řeč, která barvitě líčila vše, co bylo možno v příštích 14 dnech očekávat. Sebebarvitější představy předčila tu najednou skutečnost. Mnozí se později přiznali, že po vyslechnutí úvodní řeči měli chuť to všechno zabalit a odjet domů. Jestliže jsme účastníky první den trochu poděsili náročností programů akce a celého režimu, pak v dalších dnech po absolvování prvních závodů, zkoušek a her je již nemohlo nic vyvést z míry.

Postupně se každý začal zbavovat nejrůznějších zábran, na pořad se dostala i korekce přístupu k lidem i k sobě samému. To, že mnozí se začali vidět v úplně jiném světle, považujeme za velký úspěch Gymnasionu a celého pedagogického působení instruktorů. R. například přijela na Gymnasion obtížena svazečkem averzí a zbytečných citů. Byla spíš proti někomu než s někým. Ani se tím nějak netajila, dokonce to dávala důrazně najevo. Co bylo dobré pro účastníky, nebylo dobré pro ni. Chodila pozdě na programy nebo podle potřeby podléhala nemocem. Vytipovala si jen ty programy, kde si byla jista úspěchem. Úmyslně jsme jejímu počínání nevěnovali velkou pozornost. Jednou večer se v programu objevila Margareta, jednoduchá hra, v níž je možno se dozvědět anonymní formou, co si o mně lidé vlastně myslí. Každý dostal od každého svou charakteristiku, i R. Ve svém vystoupení na sebeobhajobu ostře a nervózně reagovala. Její postavení v kolektivu se očividně zhoršilo, důsledkem byla rezignace a příznaky deprese. Byl čas jednat. Vedli jsme spolu dlouhou diskusi, o jejich možnostech, o postavení v kolektivu, o dosavadním životě a o šancích. Leccos se objasnilo, odcházela s přesvědčením, že se pokusí znovu a jinak. Pokusila se. Nebyl to nástup, to byl útok. Bytostně uložených osmnáct let se tu vzepjalo, navzdory životním zkušenostem, navzdory smýšlení všech spoluúčastníků. V dramatickém závodě Sydney Pallacka jsem začal mít obavy o její zdraví. Bojovala tak, že se zdálo, že každým okamžikem vypustí duši. Vracela si sama každým svým činem, každou svou účastí ztracené pozice způsobem, který jsem obdivoval. Když jsme končili, byla R. úplně jiná, a dav to zaregistroval. Svazeček averzí a zbytečných citů se ztratil, nikdo jej nehledal, ani R.

Nebyli jsme nikdy ostrovem, u kterého nebylo možno přistát. Chtěli jsme být v kontaktu s místními obyvateli, chtěli jsme, aby nás měli rádi, aby nám umožnili nahlédnout do jejich soukromí, i do historie Českomoravské vysočiny. Snad právě proto vznikla i Lipnická čítanka, o které byla v seriálu zmínka.

Vedli jsme účastníky k tomu, aby skutečně poznávali kraj, aby se snažili navázat kontakt s místními obyvateli. Lidé z okolí nám postupem času začali fandit, navštěvovali nás a nabízeli vyprávění, písničky, staré časopisy, drobné dárky. Ředitelka Muzea Aleše Hrdličky z Humpolce jezdila skoro každý den na naše večerní programy. Hudební skladatel Petr Eben přicházel i se svými třemi syny a zasvěcoval přítomné gymnasionisty do tajů vážné hudby. Přicházeli i jiní, méně známí, a pokaždé byli vítáni. Setkávali se rozdílné generace, lidé z města a vesnice. Byl to prospešný dialog vedený s lidmi z kraje, který jsme si tolik oblíbili.

Za rok se pravděpodobně uskuteční pátý ročník velmi úspěšně experimentální akce ČUV Socialistického svazu mládeže, který tak přispěl nemalou měrou k rozvoji aktivní rekreace, k propagaci nových forem a ukázal novou cestu, po které je možno bez obav vykročit. Uskutečnil-li se, pak by měl završit dosavadní úsilí v hledání vhodných forem organizovaných akcí v rámci dovolených a prázdnin. Měl by dát odpověď na některé dosud nezodpovězené otázky a hlavně pak dát k dispozici jednoduchý projekt, který by bylo možno uskutečnit za trochu přijatelných podmínek kdekoli.

Gymnasion byl skutečně soutěží, kde vítězství sice znamenalo poctu, ale porážka neznamenalahaňbu. To věděli všichni, kdož se zúčastnili, proto riskovali, proto, ač věkově nepatřící do období dětského hraní, postupovali ty nejnáročnější zkoušky, protože se začali zajímat o to, kolik vydrží a čeho jsou schopni. Dávno zapomenuté schopnosti a vlohy se tu dostávaly ke slovu a člověk tak cítil, že je tu šance, které je třeba využít. V jedné legendě jeden z účastníků Gymnasionu píše: „Jak se to jen mohlo stát? Jak to, že na jedinou nemám plíce (v životě jsem přece nekouřil), nemám ledviny (piju přece střídavě), nohy mám jako olovo (býval jsem přece sportovec), hlavu jako stodolu přede žněmi (mýšlení mi přece už jednou trochu šlo), a po prsa vody...? Kdo mi uvěří? Kdo mi uvěří, že žiju jen díky nežnému dívčímu krajkoví, při jehož záchraně jsem byl jaksí jen mimochodem vyloven z rozdivočelých vod Sázaviny? i já? Kdo mi uvěří, že jsem se motal se zavázanýma očima nad propastmi lomů a v téhle kruté slepotě poháněn neustálým bičováním deště si vařil čaj a skákal ze skály do vody, abych tak jako netopýr se nechal vést radarem hlasů svých spolutrpiteľů a jezerními vlnami k záchrannému molu? Kdo mi uvěří, že jsem se já, pán téměř seriózní, s jazykem po prsa, šval do kopců a s kopců, na kole, pěšky a (je to vůbec možný?) i pozpátku. Že jsem půldruhé hodiny v jednom kuse tancoval v zavěšené místnosti a tuhle produkci si po každé čtvrt hodině zpestřoval pětiminutovým dostihem na rozbahněném závodisti v přátelském a neutuchajícím lijáku, hledě přitom po páté pětiminutovce bezmocně na to, jak mi partnerka vydechla v náruči skoro naposled? Kdo mi uvěří, že... ale dost. Nevěřím tomu teď ani já sám. Nevěřím tomu, i když vím, že to bylo a je přesně tak. Ale dokud neuvěřím, nemohu zapomenout. Ta nedůvěra ve mně bují a roste, vzpíná se a útočí. A jak jsem rád!“

Gymnasion se povedl, je třeba jít dál, kvůli jiným, kteří neměli možnost zúčastnit se.

ALLAN GINTEL

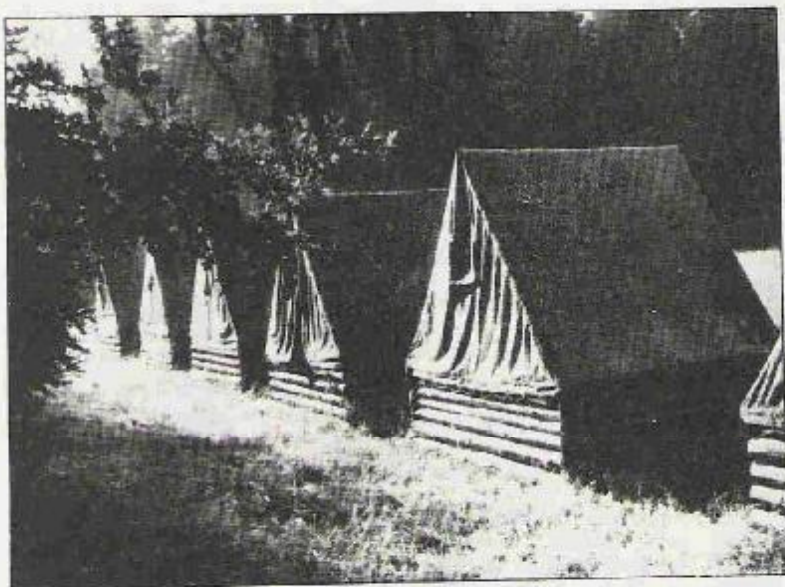
O PRÁCI TURISTICKÉHO KROUŽKU ZO SSM

Text: JOSEF BURSÍK

Foto: STRÁNSKÁ — KVID

V posledních letech se stále zvyšuje aktivita mladých lidí v turistické činnosti. Obzvláště markantní je stále se zvyšující účast na dálkových pochodech. Z celkového počtu účastníků dálkových pochodů je jedna třetina mladších 20 let a více než 50 % není starších 30 let. Pouze 25 % aktivních účastníků dálkových pochodů překročilo čtyřicetku. Porovnáme-li tyto údaje s aktivní členskou základnou v odborech turistiky, zjistíme, že právě ve věku od 15 do 30 let je zájem o klasicky provozovanou turistiku nejmenší. Není sice úkolem tohoto příspěvku zabývat se zdůvodňováním tohoto stavu, ale příčiny nejsou tak složité. Hlavními činiteli jistě budou negativní civilizací jevy a snaha jedince a celé naší společnosti těmto jevům čelit. Podobně jako se o víkendech vyklidují města a exhalované oblasti, jejichž obyvatelstvo cestuje na chaty a chalupy, stejně tak masově se zaplňují turistické cesty. Dálkové pochody umožňují svoji náročností sportovní vyžití nejen vyznavačům turistiky, ale i těm, kteří nemají vytvořeny podmínky pro provozování jiných sportů na rekreační, či o málo vyšší úrovni. Vždyť kde jsou doby, kdy i výkonní sportovci závodili ve dvou až třech sportovních odvětvích. Dnešní trénink aktivního sportovce je časově příliš náročný. Málo sportů dovozuje jen individuální trénink a pravidelnou přípravu si při současném intenzivním způsobu života nemůže každý z nejrozumnějších důvodů (zaměstnání, společenské funkce) dovolit. A právě dálkové pochody jsou pro mnohé řešením.

Vraťme se ještě jednou k uvedeným údajům a ke konstatování, že ve věku od 15 do 30 let se projevuje nezajímavost o organizovanost v turistických odborech. Tato skutečnost by se jevila jako paradoxní jestliže bychom nehledali odpověď na otázku jak je možné, že právě v tomto věku, v době největšího zájmu o jednu

z forem turistiky, klesá zájem o organizovanost. Hlavním důvodem je členství mladých lidí v SSM a podíl svazků na pořádání dálkových pochodů. Musíme si totiž uvědomit, že na poli SSM jsou pro tuto formu turistiky velmi dobré podmínky a v mnoha organizacích SSM je pro dálkové pochody větší pochopení než v některých odborech turistiky. Vždyť v současnosti téměř jednu čtvrtinu dálkových pochodů organizují svazáci.

Protože sám již několik let vedu kroužek turistiky při ZO SSM Odborného učiliště Severočeské armaturky v Krupce a podílíme se na pořádání dálkových pochodů, chtěl bych se zmínit o některých konkrétních zkušenostech, které by bylo možno aplikovat i v činnosti jiných organizací.

Činnost turistického kroužku

Opět podtrhuji, že vedu kroužek při odborném učilišti, kde je práce odlišnější od podmínek např. na středních školách. Na většině učilišť jsou totiž vytvořeny nepoměrně lepší podmínky pro provozování turistiky než v jiných organizacích. Dalším potřebným předpokladem je potřeba kádrového zabezpečení. V podmínkách odborných učilišť, kde lze soustavnou práci provozovat pouze během dvou let, kdy jsou učni na učilišti, je dospělý vedoucí turistického kroužku nezbytností. Bez něj by se totiž jen velmi obtížně během prvního roku formoval kolektiv, schopný ve druhém roku aktivně pracovat.

Ve vedení kroužku na OÚ se proto musíme zaměřovat na tyto základní úkoly:

1. Získávat zájemce z řad prvního ročníku a začlenit je do života kolektivu.

2. Činnost členů kroužku z druhého ročníku zaměřit tak, aby se osamostatňovali a pracovali i po odchodu z učiliště.

3. Metodicky pomáhat učnům třetího ročníku.

Bezprostředně po zahájení školního roku proto pořádáme krátké výlety, besedy s promítáním dia pozitivů z předchozích turistických akcí, zaměřujeme se na získávání zájemců z řad učnů prvního ročníku. Současně vedu druhý ročník k soustavné práci. Přípravuji vycházkové trasy pro první ročník a případně vedou jednotlivé výlety, samostatně se zúčastňují některých dálkových a dálkových etapových pochodů. Toto období končí zhruba koncem kalendářního roku, kdy je kádr turistického kroužku stabilizován. Ve druhé polovině roku je činnost obou skupin stejná, jen náročnost a výběr délky pochodů je diferencován. V měsíci lednu bývá vyhlášena soutěž o nejlepšího turistu učiliště o které bude řeč později, a činnost se zaměřuje na dva vrcholy. Je to zajištění dálkového pochodu Po stopách pochodu smrti, jehož jsme spoluorganizáteli a příprava na vícedenní turistickou akci na závěr školního roku.

Celoroční plán činnosti v hrubém obrysu vypadá asi takto:

září — leden

I. ročník — krátké vycházky (15—25 km)

II. ročník — DP (do 50 km), DEP (2×30 km)

leden — únor

společné — všeobecná příprava

(stolní tenis, lyžování, ZRTV) teoretická příprava (práce s mapou apod.)

únor — březen

společně — akce v okolí, účast na pochodech (I. roč. 20–30 km, II. roč. do 50 km)

duben

společně — procházení tras pochodu Po stopách pochodu smrti účast na DP do 50 km

1–3 nejzdatnější, akci 2×50 km

květen

společně — účast na pochodech (50 km, 2×30 km)

1–3 nejzdatnější, účast na pochodu 70–100 km

červen

společně — účast na jednom DP (50 km)

vícedenní akce (5–10 dní, denní průměr 30–35 km).

Velmi zodpovědné je třeba přistupovat při zvážení možnosti účasti na pochodech přes 50 km. Vzhledem k tomu, že se jedná o akce velmi náročné, musí jim předcházet odpovídající a nejen turistický trénink. Během mé pětileté praxe s vedením kroužku prošlo jím více než 40 učňů, z nichž šest absolvovalo trasu 100 km. I když se jednalo o velmi trénované jedince, celou trasu museli absolvovat pod mým vedením. Navíc mám výhodu, že je ve svém povolání vychovatele mohu denně sledovat a eventuálně zasahovat při případných potížích v tréninku na takovéto akce.

Velmi zajímavý je poznatek, že všichni úspěšně absolventi stovky se objevují na turistických akcích i po vyučení, kdežto ze zbývajících vím jen o těch, kteří v turistice pokračují.

Využití ve výchovném procesu

V podmínkách své práce vychovatele mám možnost činnosti učňů v turistickém kroužku využít v celém výchovném procesu. V posledních dvou letech jsme vypsalí soutěž o nejlepšího turistu, jejíž výsledky byly i pro mne překvapením. I když kritéria soutěže byla stanovena pro naše konkrétní podmínky, myslím, že nebude na škodu, když je dále uvedu.

Část ideově výchovná

1. průměrná známka na konci školního roku se násobí koeficientem (K.) —10
známka z odborného výcviku se násobí K. —5
za každou čtyřku na vysvědčení —5 bodů
2. za každou odpracovanou brigádnickou hodinu ve prospěch učiliště +2 body
3. za pořadatelskou činnost při

organizování pochodu Po stopách pochodu smrti +15 bodů

4. za účast při oslavách 30. výročí osvobození ČSSR (účast na prvomájovém průvodu, jiné veřejné oslavy masového charakteru) +3 body.

Část sportovní

1. za získání odznaku BPPOV
bronzový +10 bodů
stříbrný +20 bodů
zlatý +30 bodů
 2. za získání odznaku Fit 75
průměr, výkonnost +10 bodů
nadprům. výkonnost +20 bodů
 3. za účast na DZBZ +10 bodů
- ### Část turistická
1. za účast na akci turistického kroužku +10 bodů
 2. za každých 10 km odšlapaných při akcích +1 bod
 3. za získání oblastního odznaku +20 bodů

Nejlepší členové kroužku jsou odměněni hodnotnými věcnými cenami a podle výsledků soutěže se provádí výběr na účast při vícedenní turistické akci. Podmínkou pro účast na akci je získání 100 bodů v první a třetí části soutěže (IVP a turistická) a celkový zisk ve všech kritériích 300 bodů. Je tedy zřejmé, že účelem naší práce a vyhlášené soutěže není vychovat „superturisty“, ale účinně pomoci při tvorbě celkového profilu mladého člověka. Získat tedy minimálně 100 bodů v IVP části, znamená při daných bodových relacích, velké úsilí.

V rámci této soutěže v roce 1974 8 členů kroužku odpracovalo 180 brigádnických hodin, uskutečnilo se 12 turistických akcí s 85 % účastí. Celkově bylo našlapáno 3 700 km. Všichni členové kroužku jsou držiteli odznaku 100 jarních kilometrů a mají splněny podmínky odznaku Turista ČSR — bronzový stupeň. Velkou pomocí při organizování pochodu Po stopách pochodu smrti přispívají všichni členové kroužku. U organizování tohoto pochodu bych se chtěl též zastavit.

Organizování pochodu Po stopách pochodu smrti

První ročník pochodu se konal v roce 1970 a během pěti ročníků jsme na jeho startu přivítali téměř 200 účastníků. Již při vzniku pochodu byl mimo sportovní hodnotu kladen důraz na jeho ideovost.

Pochod se koná pravidelně ve dnech 8.–10. května a jeho účastníci pokládají věnce k památníku 313 obětí pochodu smrti, který leží na území Krupky. Jed-

na z kontrol je u druhého památníku ve Fojtovicích a všichni účastníci jdou po spojnici těchto dvou památníků po trase Pochodu smrti, který tudy procházel těsně před koncem druhé světové války.

Problém byl s naplněním sportovní stránky pochodu a se získáváním nových účastníků. Zeměpisná poloha Krupky totiž značně omezuje možnosti volby trati. Ze severu je to státní hranice s NDR, na západě těžební oblast SHR turisticky zcela nevhodná a na východě oblast „působení“ tří jiných dálkových pochodů. Pro volbu tras zůstal jen úzký pruh hřebene Krušných hor podél státní hranice, na kterém se nové okruhy výtýčují velmi obtížně. Tento problém pomohlo řešit několik opatření.

1. Od druhého ročníku zařazení pochodu na 100 km. Zařazení nejdelší trasy pomohlo při propagaci kratších tratí. I když počet účastníků 100 km pochodu je velmi malý, zvyšuje se vědomí prestiže u účastníků kratších tras při pocitu, že se zúčastnili pochodu, v jehož rámci se šla i stovka.

Případně následovníky ale upozorňujeme na náročnost tohoto řešení. Z celého cca 60 členného štábu, je téměř polovina vyčleněna pro zajišťování stokilometrového pochodu.

2. Trasa 100 km V. a VI. ročníku nebyla vedena po okruzích, ale z Kovářské (V.) a Rumburka (VI.). Těto trasy se mohli zúčastnit i zájemci o 50 či 75 km a končit na trase v místě, odkud byla zajištěna doprava do cíle.

Umožnili jsme tak tradičním účastníkům navštívit v rámci pochodu i jiné oblasti. Navíc se zvyšuje propagační dosah pochodu i do širokého okolí, kterým trasa stovky prochází.

3. Od roku 1973 spolupracujeme s TJ Krupka, která pořádá návazný pochod Krupská smyčka druhý den po našem pochodu. V roce 1974 a 1975 to byla i spolupráce s jinými svazáckými organizacemi při pořádání pochodu Českým Švýcarskem.

Tím byl vytvořen seriál tří jednorázových pochodů. Vzdáleným účastníkům tak umožňujeme plně sportovní vyžití během tří dnů. Pro mnohé by byla dlouhá cesta jen na jednu akci nerentabilní. Takto jim umožňujeme při minimálních nákladech (ubytování ve vlastních spacích pytlích zdarma), poznat velmi rozsáhlou oblast.

Toto řešení se jeví i pro další organizátory nejvýhodnějším. V posledních letech dochází totiž

k velké kumulaci pochodů na některé soboty a o nedělích se pochoduje jen výjimečně. A mnohde podmínky přímo volají po návaznosti dvou pochodů. Všude, kde se pořadatelé k tomuto kroku odhodlali, mohou naši dobrou zkušenost jen potvrdit.

Stejně zkušenosti lze využít i pro nově vznikající pochody. Je výhodné se spojit se zkušenými organizátory a po jejich pochodu uspořádat další pochod v nepřítli vzdálené oblasti. Mimo získání zkušeností budou mít v prvních ročnících zajištěnu i účast.

Závěrem

Nehylo úkolem mého příspěvku předložit metodiku uspořádání dálkového pochodu, to je úkol jiného příspěvku, který se na stránkách Metodických listů objeví. Chtěl jsem se jen podělit o některé z poznatků, které jsem získal za šest let vedení turistického kroužku a pořádání dálkových pochodů.

Nezapomeňte ale na jednu základní věc. Dálkové pochody, pořádané svazáckými organizacemi, jsou určeny především mladým účastníkům a neměly by proto být pořádány jen jako prověrka nejzdatnějších. Nepovažují proto za správné, když svazácké organizace pořádají stokilometrové pochody a nepřipraví současně i kratší trasy na 50 a 25 km. Ty totiž jsou určeny pro širokou základnu, z které by měli vyrůstat i nejlepší. Pochody delší jsou jen prověrkou skutečně nejzdatnějších. Rovněž tak není správné, začínají-li organizátoři hned od prvního ročníku s nejdelšími pochody, v poslední době se objevují i případy, kdy nezkušení začínající pořadatelé pořádají pochody delší než 100 km. Tento postup vede ke špatnému zajištění tak náročných pochodů a k oprávněným kritikám. Valná většina pořadatelů by se měla proto zaměřit jen na pochody do 70 km a delší pochody by měli pořádat jen ti nejzkušenější, a to navíc jen tam, kde jsou pro pořádání pochodů vytvořeny optimální podmínky.

Ani pro účastníky dálkových pochodů by neměla být účast na stovce cílem jejich činnosti, i v tom případě, že to bude účast úspěšná. Za cíl by měla být kladena pravidelná turistická činnost. Jiná je ovšem skutečnost, že někdo je schopen pravidelnou turistickou činnost provozovat na trasách 25 km, jiný na pochodech o 50 km a delších.

Měli bychom proto vytvářet společně optimální podmínky pro všechny zájemce o sportovní využití a aktivní pobyt v přírodě.

EXPEDICE DĚVÍN - DUKLA

Koncem loňského roku se skupina svazáků z Uherského Hradiště rozhodla uskutečnit pochod po cestě Slovenského národního povstání. Cílem této akce bylo přiblížit mladým turistům místa osvobozovacích bojů, které zaujímají významné místo v naší historii a prohloubit jejich vlastenecké a internacionální citění.

Cesta hrdinů SNP vede hřebem Karpat od Děvína na Dukelský průsmyk v délce 705 km. Prochází Malými Karpatami do Bílých Karpat přes Javořinu a Mikulčin vrch do Trenčína. V Trenčíně začíná hřeben Strážovských vrchů, které na Pačkovském sedle přecházejí poměrně ve vyšší poloze Malé Fatry. Na Malé Fatře se přehoupne přes hlavní hřeben na vrchol Klaku a sestupuje do Gaderské doliny. Odtud vystupuje na hřeben Velké Fatry. Dále do Kráľovej studni přes Križnov, kde opět křížuje hlavní hřeben a sestupuje do Donoval. Odtud se táhne hlavním hřebenem Nízkých Tater. Zde je nejvyšší bod cesty Dumbier 2043 m. Od Svermova přechází po hranici Slovenského rudohoria přes Vilovec a Šarišskou vrchovinu do Nízkých Beskyd. Hřebenem Nízkých Beskyd a Čergova prochází cesta již místy známých dukelských bojů až k Dukelskému průsmyku.

Na OV SSM v Uherském Hradišti byl náš návrh přijat velice kladně. S pomocí pracovníků OV SSM se podařilo získat potřebné dotace a mnohé potravinářské závody vyhověly našemu požadavku a dodaly pro pochod některé výrobky ze svého sortimentu. Přikoupili jsme nějaké drobnosti a odeslali balíky s jídlem do míst, kde naši cestu křížovala železniční trať a vyjeli jsme do Bratislavy.

Pochod jsme absolvovali ve třech etapách:

1. etapa Děvín — Chopok
2. etapa Chopok — Kapišová
3. etapa Údolí smrti — Dukla

První etapa začala Pochodem vdáky a byla spojena se slavnostním kladením věnců na Slavíně u památníku osvoboditelů. Během druhé etapy jsme uctili památku hrdinů SNP a našich osvoboditelů a na závěr putování jsme položili věnec u památníku na Dukle a uskutecnili besedu s účastníky osvobozovacích bojů.

Text a foto: VÍTA JABŮREK

• V závěru t. r. vyjde brožura „Lyžování a lyžařská turistika v SSM“, kterou vydá oddělení tělesné a branné výchovy ČOV SSM v Mladé frontě. Publikace je určena především instruktorům a organizátorům TVB činnosti v SSM.

• V. ročník Memoriálu Ludka Smutného a Svatavy Cervenkové bude letos obohacen o řadu tábornických soutěží. Očekává se i rekordní účast.

K POJETÍ LYŽAŘSKÉ TURISTIKY V NĚKTERÝCH ZEMÍCH

Lyžařská turistika jako organická součást turistické činnosti se v Československu intenzivně rozvíjí již více než 20 let. Základní předpoklady k jejímu rozvoji byly dány především sjednocením tělovýchovných organizací a začleněním turistiky do jednotné tělovýchovné organizace. Moderní pojetí turistiky, v němž se organicky váže kulturně poznávací činnost a odborně technické znalosti s aktivní pohybovou činností, umožnilo obohatit škálu turistických činností i o lyžařskou turistiku.

Z původního širšího pojetí „zimní turistiky“ vykrystalizovala postupně v oblasti rozvíjení přesunových prostředků lyžařská turistika tak, jak ji chápeme dnes. Během těch dvaceti let prošla lyžařská turistika vývojem v oblasti teorie i praxe, organizace, metodiky, výchovy cvičitelských kádří stejně jako v oblasti materiálního vybavení.

Z iniciativy československých turistů byl v roce 1972 uspořádán v ČSSR první mezinárodní

seminář o lyžařské turistice a v návaznosti na něj v roce 1974 druhý mezinárodní seminář v Polské lidové republice. Na programu obou mezinárodních seminářů byla vedle zásadních referátů i výměna zkušeností o pojetí a organizačním zajištění lyžařské turistiky v jednotlivých zúčastněných státech. Na základě jednání obou seminářů a dalších pramenů je možné shrnout některé poznatky do stručných závěrů o současném stavu, případně předpokladech dalšího rozvoje lyžařské turistiky v některých zemích, které se seminářů zúčastnily.

POLSKO

O rozvoj lyžařské turistiky pečuje komise lyžařské turistiky turistického svazu PTTK. Komise má sídlo a sekretariát v Krakově.

Původní zaměření činnosti v oblasti lyžařské turistiky, které v současné době ještě převažuje, je na rozvoj nezávodního způsobu lyžování na lyžích sjezdového typu. V tomto smyslu PTTK vel-

mi úzce spolupracuje s Polským lyžařským svazem. Oba svazy společně rozvíjejí metodiku jízdy na lyžích, vydávají společné dokumenty, pořádají společné lyžařské školy, spolupracují na výstavbě lyžařských zařízení apod. Jedním z příkladů spolupráce z poslední doby je Lyžařský kodex, který připravily a vydaly společně Polský svaz lyžařů a PTTK. Jsou to podrobná pravidla provozu na lyžařských tratích a zásady pro jejich jednotné značení. Úzká spolupráce se uplatňuje i ve školení cvičitelských kádří. Ze základního pojetí vyplývá i to, že metodiku a techniku jízdy přebírá PTTK bez jakýchkoli změn nebo aplikací od lyžařů.

Polsko má však velmi výhodné přírodní podmínky pro pěstování turistiky na lyžích běžeckého typu. V tomto smyslu organizuje PTTK akce, podobné našim přejezdům, nazývané „rajdy“. Tyto rajdy nabývají — zejména v některých oblastech — rychle na popularitě. Používání typu lyží

na rajdech se diferencuje — ve Vysokých Tatrách se používá lyži sjezdového typu, v jiných oblastech, např. v Beskydech, se zpravidla v putujících skupinách najdou lyže obojího typu. Obliba lyží běžeckého typu pro takové příležitosti však rychle roste. Přispívají k tomu značně i přejezdy a rajdy, pořádané jako společné akce československých a polských turistů.

Zdá se však, že PTTK a zejména jeho komise lyžařské turistiky dosud nenašla cestu, jak tuto formu turistiky na lyžích běžeckého typu rozvíjet vytvářením podmínek metodických (aplikace metodiky jízdy na lyžích používané lyžařským svazem a rozvíjením metodiky jízdy na lyžích běžeckého typu), kádrových (úpravou školení cvičitelů), materiálních (uplatňováním nároků na výrobu vhodných lyží, bot a vozků) a propagačních. Lze předpokládat, že častější styky s našimi turisty jak v centrálním měřítku (semináře, dvoustranné porady, výměna literatury) i v nižších složkách (společné přejezdy a rajdy) podstatně ovlivní budoucí rozvoj polské lyžařské turistiky.

BULHARSKO

Lyžařskou turistiku v Bulharsku organizuje odborná komise Bulharského turistického svazu v Sofii. Bulharsko má pro lyžařskou turistiku velmi dobré přírodní podmínky, většina hor má však spíše vysokohorský charakter. Překážkou rozvoje lyžařské turistiky je značně nízká úroveň turistických chat a ubytoven, zejména v blízkosti hřebentů horských pásem.

Nejvýraznějším projevem bulharské lyžařské turistiky jsou přechody horských pásem, organizované ve větších skupinách. Vzhledem k malé hustotě ubytovacích kapacit a k omezeným možnostem zásobování skupin během cesty mají některé z těchto akcí i expediční charakter. K nejznámějším a největším přechodům patří lyžařský pochod Kom-Emine (napříč celým Bulharskem), pochod Rila-Pirin, přechod Rily, apod. Českoslovenští turisté se některých těchto akcí aktivně zúčastnili, v roce 1971 uspořádali za podpory bulharských turistů samostatný přejezd na trase Kom-Sipka.

Vedle těchto velkých akcí se pořádá i řada menších v okresním nebo místním rozsahu. Tyto formy mají v Bulharsku velkou tradici a popularitu. Přestože některé skupiny bývají i dosti početné, mají tyto akce spíše výběrový než masový charakter. Významným rysem těchto akcí je shodně s celkovým pojetím bulharské turistiky — jejich cílevědomé ideové zaměření. Bývají

motivovány významnými politickými událostmi a výročími (na příklad pochod na počest sjezdu strany, ženské pochody k MDŽ), nebo směřovány do míst, která jsou významná pro boje bulharského lidu za svobodu a proti fašismu.

Nedostatkem je, že na některé akce přicházejí turisté bez úměrné fyzické a technické přípravy, někdy i ne zcela vhodné vybavení. Lyžařská turistika se provádí v převážné většině na lyžích sjezdového typu. V mnoha terénech je to přirozené a nutné, ale v některých jiných by bylo výhodnější používat více lyží běžeckého typu. Zdá se, že bulharská lyžařská turistika by potřebovala rozšířit obsah, obohatit o některé další formy, dále více rozvíjet metodiku, školit specializované kádry a konečně pečovat o výrobu nebo dovoz vhodnějšího vybavení.

Vzhledem k velmi dobrým přírodním podmínkám i k velké popularitě, vážnosti a značnému veřejnému ocenění, která má v Bulharsku turistika, jsou perspektivy rozvoje bulharské lyžařské turistiky velmi nadějně. Pracovníci bulharského turistického svazu se s velkým zájmem zúčastnili obou mezinárodních seminářů o lyžařské turistice a slíbili uspořádat příští ve vlastní zemi. Z našeho hlediska jsou významným rysem velmi dobré soudružské vztahy, které vznikly jak součinností při některých akcích, tak úzkou spoluprací v oblasti rozvíjení organizačních a metodických otázek.

NĚMECKÁ DEMOKRATICKÁ REPUBLIKA

Lyžařskou turistiku v NDR organizuje turistický a horolezecký svaz. Svým rozsahem se však dosud neprojevuje jako výrazná složka turistického hnutí v NDR. O její rozvoj se starají zejména krajské a okresní složky okresu Karl-Marx-Stadt.

Přírodní podmínky pro rozvoj lyžařské turistiky jsou dány zeměpisnou polohou a rozložením horských oblastí v zemi. Charakter horských oblastí v NDR dává předpoklady k rozvoji lyžařské turistiky v obdobném pojetí, jak ji chápeme u nás.

Zkušenosti ze vzájemných setkání, zejména na dvou mezinárodních seminářích ukazují, že základní pojetí lyžařské turistiky v NDR skutečně odpovídá pojetí našemu. Pro turistickou činnost se v NDR používají lyže běžeckého i sjezdového typu s vázáním, umožňujícím zvedání paty. Pracovníci lyžařské turistiky se snaží využít poměrně značné oblíbenosti lyží běžeckého typu v NDR. Turistický a horolezecký svaz zatím nevyvíjí výrazně samostat-

nou činnost v oblasti techniky a metodiky jízdy na lyžích.

Pro nás je radostné zjištění, že na základě zkušeností, získaných na I. mezinárodním semináři o lyžařské turistice v CSSR začali turističtí pracovníci v NDR rozvíjet formy lyžařských přejezdů. První, které se uskutečnily, byly pečlivě organizovány a setkaly se se značným ohlasem.

JUGOSLÁVIE

O stavu lyžařské turistiky v Jugoslávii si nelze udělat komplexní představu, poněvadž delegáti, kteří se zúčastnili jednoho mezinárodního semináře, reprezentovali pouze slovinskou delegaci Planinska svaza Slovenie. Lze však soudit, že problematika lyžařské turistiky je soustředěna zejména do vysokohorských oblastí. Její vývoj je úzce spojen s vývojem lyžování a má spíše charakter vysokohorské turistiky na lyžích. Tomu odpovídají i formy a druh používaných lyží a dalšího vybavení.

S přihlédnutím k průběhu obou mezinárodních seminářů i k řadě dvoustranných styků při různých příležitostech lze objektivně konstatovat, že československá koncepce lyžařské turistiky je progresivní, obsahem, formami i svým pojetím odpovídá základním principům turistické činnosti v socialistickém státě. Těmito hodnotami zaujímá československá lyžařská turistika bezesporu jedno z předních míst mezi státy, které se zúčastnily mezinárodních seminářů.

Lyžařská turistika je jedním z velmi účinných prostředků všestranné výchovy člověka a prevence proti negativním důsledkům moderního způsobu života. Proto rychle vzrůstá její popularita i v zemích, kde je dosud rozšířena minimálně — například v některých alpských kapitalistických státech. K tomu, aby se mohly plně uplatňovat všechny přednosti lyžařské turistiky, je nutno s náležitým předstihem zabezpečovat podmínky v jejím základním pojetí, v oblasti obsahu, metodiky, výchovy cvičitelských kádřů i materiálně technického zabezpečení. Skutečnost, že Československo společně s dalšími socialistickými státy má v základních otázkách lyžařské turistiky určitý náskok je nejen velkou předností, ale i závazkem pro další prohlubování a zkvalitňování práce, která ve svých důsledcích slouží k výchově, zvyšování tělesné zdatnosti i rekreaci nejen organizovaných turistů, ale i širokých vrstev obyvatel našich států.

Text:

DR. VLASTIMIL MICHALIČKA
Foto: ZDENEK THOMA

DLOUHÁ CESTA

Akce se uskutečnila ve dnech 28. 6.—13. 7. 1974. Dvou běhů se zúčastnilo 20 přihlášených. Slo o kombinovanou akci cykloturistiky a vysokohorské turistiky. Sedm dní strávili účastníci Dlouhých cesty na kolech, tři dny odpocívali na Oravské přehradě a posledních pět dnů byli v Roháčích. Každá z těchto tří částí kladla jiné nároky na fyzickou a duševní kondici každého z nás.

Dlouhá cesta byla první akcí, kdy si každý z účastníků vezl na svém kole to, co potřeboval, a ještě něco navíc. Od loňské TOUR 73, která udělala počáteční krok co do využití kol při turistických akcích ČÚV SSM, byla Dlouhá cesta jen dalším zkušebním kamenem. Nebyla snad poslední.

Při takto plánované akci, kdy si každý veze spací pytel, osobní věci a stan na nosiči, dá se alespoň v trochu sehrané partě denně jezdit průměrně asi 50 nebo i více kilometrů. Po prvním nasazení na takto přetížena kola zdá se být kolo neovladatelné, ale již druhý den bravurně ovládáte jeho všechna možná střechování a 60 kilometrů se zdá být hračkou. Ale při větším polykání kilometrů nezbyvá moc času na kulturu ducha — prohlídku měst, hradů nebo jiných památek a vy-možnosti civilizace. Je nutné počítat s časovou rezervou na opravu kol.

V průměru jsme jezdili 55 km denně. Výkony se pohybovaly od 37 do 77 km. Defektů na kolech nebylo moc. Potřebný materiál na opravu jsme omezili na minimum. Vzhledem k tomu, že vozit s sebou hodně náhradních dílů by bylo dost velkou obtíž, muselo nám stačit několik duší, šlapky, díly do přehazovačky, dráty do kol, kůže na podložení pláště a pár šroubků. K tomu drát na nouzové přivazování, trochu cyklistického štěstí a může se jet. Projížděl-li se denně městem, je možné větší náhradní součásti koupit či sehnat nějakou odbornou pomoc. Výplet zadního kola se pro zručného amatéra po několika dnech cesty stane maličkostí. Přes naše přetížena kola, kdy brzdění i vlastní jízda při vyšší rychlosti byla dobrodružstvím, nebyly žádné těžší defekty. Nejčastější bylo pichnutí. Několikrát přehazovačka vytrhla pár drátů zadního kola, ale i této závadě se dá za pomoci centrátky, stahováků a nových drátů za půl hodiny odpomoci.

Ještě k otázce půjčování kol. Naše kola byla půjčena z Lipnice,

kde jsme je museli dlouho opravovat a seřizovat. Bylo by asi vhodné požadovat na účastnících vlastní kola a zapůjčovat je pouze těm, kteří kolo s příslušným vybavením nevládní. Není třeba bát se velkého opotřebování, protože ačkoliv naše kola najezdila kolem 900 km, nebylo to na nich znát. Nosiče vydržely také, pouze se přetřhávaly řemínky na brašnách. Občas jsme také kontrolovali seřízení přehazovaček, aby nevlétly do drátů, brzdy a další důležité části. Denně je třeba provádět běžnou kontrolu a dotáhnout všechny šroubky a matic. Taková péče není přehnaná a předejde zbytečným defektům.

Složení celé party bylo, jak už tomu bývá u většiny akcí, ve prospěch dívek. Určil jsem jednoho „dobrého ducha pelotonu“, který vozil veškeré nářadí a peloton uzavíral. Jeho spolehlivost a zručnost zaručovala vlastní úspěch v denním polykání kilometrů. Je zřejmé, že každý z chlapců pomáhal, jak se dalo, ale většina oprav zůstala na něm. Vedoucí, jak už bývá zvykem, jezdil vpředu.

Stravování bylo společné, vařilo se na ohni. Oběd byl buď studený, nebo jsme obědvali v restauraci, abychom neztráceli čas. Na Oravské přehradě, po výměně materiálu s druhým během, se již vařilo ve dvojicích. Zde jsme se připravovali na Roháče. Pět dní v Roháčích, strávených většinou ve stísněných podmínkách na půdě salaše, kam nás zahrno počasí, neubralo nic na příjemných zážitcích, které si každý z nás odnesl.

Text a foto: JIŘÍ SKUHROVEC

• STRUČNĚ •

• Plénum ČÚV SSM potvrdilo na svém zasedání dne 31. 5. 1975 s. Jaroslava Havla do funkce zástupce vedoucího oddělení ÚV SSM a vedoucího oddělení tělesné a branné výchovy ČÚV SSM.

• Metodická rada pro pobyt v přírodě TVBK ČÚV SSM uvolnila na vlastní žádost z funkce svého dlouholetého člena ing. Pavla Kafku vzhledem k jeho delšímu služebnímu pobytu mimo území ČSSR. V této souvislosti mu poděkovala za jeho dlouholetou politickoorganizační práci ve prospěch SSM.

• Ve Zbirohu se konal za poměrně slabší účasti ve dnech 23.—25. 5. 1975 IV. ročník softballového turnaje.

• V současné době probíhá reorganizace Instruktorského sboru pro pobyt v přírodě ČÚV SSM. Cílem je zkvalitnit práci především na OV a KV SSM. Reorganizace bude ukončena koncem tohoto roku.

• Naděje, že by Metodické listy mohly vycházet pravidelně, je velmi malá. Obtíže s tiskárnou Sportpropagu trvají a pravděpodobně se nepodaří je v nejbližší době vyřešit.

• Ve dnech 17.—19. 10. 1975 se uskutečnil první pracovní seminář Lektorského sboru MR. Na programu budou otázky historie pobytu v přírodě a turistiky, výuky sportů v přírodě a hodnocení úrovně tábornických škol v r. 1975. Účastníci semináře též prodávají obsah metodického pokynu k organizování tábornických škol v roce 1976.

• V roce 1976 se uskuteční doškolení instruktorů I. a II. stupně ve všech odbornostech.

• Nebývalý zájem o účast na vodácké tábornické škole ČÚV SSM byl zaznamenán právě v tomto roce. Přihlášek se sešlo téměř devadesát.

• Tábornické středisko ÚV SSM na Lipnici se dočkalo již pěti let svého trvání. První akce byla zde uspořádána v roce 1970 a nesla název „Pokus pro dvacet“.

Je jednou z nejvděčnějších řek. Její čistý, avšak málo peřejnatý tok v úseku Lenora—Lipno umožňuje po celý rok vyžít se všem vodáckým „vrstvám“. Začátečníci uvítají její písčité dno a nejsou nuceni na každém desátém kilometru lepit. „Rodinkáři“ se na tento úsek mohou bez obav vypravit i s nejmladšími vodáčky, neboť řeka není hluboká a nemá zrádná úskali. Vyspělí vodáci se sem vydávají proto, aby po sezóně plně náročných jízd mohli bez obav z technické nepřesnosti vychutnat okolí, které stojí za to.

Ať už jede vodák sám nebo s rodinou, pošle loď dráhou do Lenory. Stanice je asi 200 m od řeky. Utáboří se pod silničním mostem. Příští den se zdrží na místě, protože si přečetl průvodce a tudíž ví, že se tu dá ledacos zhlédnout i sehnat. Vzápětí však toho může litovat, neboť zjistí, že král smrků v Boubínském pralesě už řadu let nestojí, ale leží vyvrácen, v místní sklárně mají celozávodní dovolenou, samoobsluha je skutečně dobře zásobena, ale v neděli se neotevírá a žena, co spravuje sklářskou výstavu, řekne, že už zavírá. Zhlédne tedy výletník jen staré pícky na chléb, coby svědectví dob minulých, a potom zapadne do místní restaurace, aby nabyl lepší myslí a přibral kalorie pro plavbu. Do Lenory se dá též dopravit loď po silnici.

Loď dáme na vodu pod zmíněným silničním mostem. Vzápětí doplujeme k poboženému jezu, pod nímž je málo vody a hodně kamenů. Vyhnout se jim můžeme jedinec opatrnou jízdou, přenesením nebo broděním. Náhonem se jet nedá, protože vede do oploceného pozemku sklárny. Jízek přenášíme vpravo, při velké vodě je nesjízdny. Po 2 km přítok zprava Rarsnice. Po dalším 0,5 km se vrací voda z náhonu, a to již připlouváme k místu, na něž chceme zaměřit vaši pozornost.

Ve vodě je několik balvanů se skupených tak, že tvoří jakousi minišlájsnu. Pod ní je na levém břehu menší tábořiště a z něho vede vozová cesta k silnici, která tu křížuje dráhu. Zde začínají plavbu větší party a výcvikové tábory, jímž jde o to, nerozbit loď hned první den. Vynahradit si to mohou cvičením na šlejsně. Je to jediné místo, kde se mohou pedagogicky vyřadit instruktoři a fyzicky vyčerpat účastníci. Vedle silnice mezi Lenorou a Soumarským mostem se táhnou hluboké lesy se směsicí různě se křížujícími cest, místy zapadajícími do bažin. Znamenitě se tam dá pobývat, takže vše doporučuji uspořádat zde orientační závod. Mnoho pěkných a romantických míst uvidíme, ne-

HORNÍ VLTAVA

omezíme-li se při výpravě na Boubín jen na prohlídku pralesa. Lesnaté vrcholy Boubín a Bobák stojí za to. Jsme-li na levém břehu Teplé Vltavy, není nebezpečí, že bychom při eventuálním zabloudění došli do pohraničního území.

Po 3 km připlouváme k Soumarskému mostu. (Pro lepší orientaci budu dále používat nové kilometráže, která má nulový bod při ústí Vltavy do Labce. Lenora silniční most 396,4 km Soumarský most 390,1 km.) Mezi Lenorou a Soumarským mostem nás již nepřekvapí větší peřeje, ale zachytí nás třeba nějaký strom padlý přes řeku. Hned druhá zátočina pod výše zmíněným mostem si při každé plavbě vybrala nějakou oběť.

Ze starého mostu zbyla v řece železa. Před novým mostem je práh, který sjíždíme vlevo (leze i zcela vpravo). Silnicí vlevo se dostaneme k nádraží, prodejně potravin a k hospodě. Jsou tu velká tábořiště, ale protože sem vede silnice, každý si je lehko představi, a proto poplujeme dál. Řeka se postupně zarezává hlouběji do terénu. Obtížněji se přistává a ztrácí se nám výhled na nejbližší okolí. Za železničním mostem na trati Volary—Černý Kříž (382,6 km) spatíme na pravém břehu ceduli, která nám oznámí, že se nacházíme v přírodní rezervaci Mrtvý luh. Je to rozlehlé rašeliniště na pravém

břehu. Vlevo je les, sem tam malé místo k táboření a na 381 km studánka. Po chvíli les skončí a objeví se pěkné místo, kde by se dal hrát i fotbal. Proč je toto místo prázdné, vysvětlí nám známá cedule: „Stanování zakázáno.“ Mijíme vlevo přítok Volarského potoka, Chlumský most, na pravé straně se objeví stromy a už je tu zprava přítok Studené Vltavy, který se v ústí větví do několika ramen, což ztěžuje orientaci (376 km). Známe odvážlivce, kteří se vydávají asi 300 m proti proudu Studené Vltavy, nenápadně skrývají loď ve vysoké trávě a ukládají se pod širák v rámci utužení tábornické zdatnosti. To je ovšem zakázáno. Stanovat snad lze pouze někde na vhodném místě vlevo, dál od řeky. Doporučujeme poradit se s místními obyvateli. Chlum, kde můžeme doplnit zásoby, je asi 1 km vlevo po cestě od mostu.

Příští den se vydáme proti proudu Studené Vltavy. Loď bez bagáže přepravíme broděním, bidlováním, koníkováním a u větších meandrách přetažením přes šiji až k Černému Kříži. Při větší vodě až do Stožce (8 km). Úsek mezi Stožcem a Č. Křížem je peřejnatý, má značný spád a jeden jízek, který se přenáší vlevo. I když není dost vody, stojí za to vypravit se do Stožce pěšky nebo se nechat vyvézt motoráčkem a projít si trasu podél řeky. Z Č. Kříže k soutoku na nás číhá nebezpečí opět převážně v padlých stromech a větvích. Výprava je možná s výhodou využít k nákupu ve Stožci.

Za soutokem se řeka jmenuje Vltava. Dno tvoří jemný písek, tok se zpomaluje a přibývá chat, protože podél pravého břehu vede jak dráha, tak silnice. Z řeky na ně nevidíme, neboť jsou skryty v lesích. Na km 372,5 mijíme

► most, který spojuje železniční zastávku s obcí Pěkná. Až do km 367,5, kde začíná vzdutí Lipenské přehradní nádrže, se dá po obou březích dobře tábořit. Zejména pěkná místa jsou po pravém břehu mezi km 369–368.

Jakmile vplujeme na klidnou hladinu nádrže, s tábořením je to obtížné. Hladina může kolísat v rozmezí asi 9 m, čímž se při nižším stavu vytváří bahnaté pobřeží. Zpočátku plujeme mezi mnoha rákosovými ostrůvky a těžko se odhadne, kudy teče hlavní tok. S rozšiřující se vodní plochou se zvětšují vlny, které ztěžují plavbu. V nejširším místě u Radslavi bývá za větru vlnobítí takové, že plavba otevřenými loděmi je značně obtížná. Doporučuje se držet se levého břehu. Právý břeh vede místy pohraničním územím, kam je vstup zakázán.

Ten, kdo nehodlá pokračovat pod Lípem v plavbě, zakončí trasu v Nové Peci. Je to na km 364, kde vede přes vodu silniční most. Vedle mostu je pohodlný příjezd vozidel k řece. Nádraží je asi 500 m od mostu. Je zde lůžkoprodejna a hotel. Od nádraží jezdí autobus k Plešnému jezeru, které jinak není přístupné. Na úbočí Plešného (nejvyšší šumavské hory na našem území 1378 m n. m.) stojí pomník německého básníka Šumavy Aladberta Stiftera (nar. 23. 10. 1805 v Horní Plané). Zde můžeme též zhlédnout Schwarzenberskou stoku — dílo ing. Rosenauera. Postavena byla v 18. století k plavení dřeva do Vídně.

Vydáme-li se na Horní Vltavu s partou začátečníků, je dobré před plavbou strávit 1–2 dny výcvikem na klidné vodě nádrže. Vhodným místem je Kovářovská zátoka poblíž Kovářova na levém břehu (343 km) nebo prostor u Nové Peci. Obě tato místa mají dvě výhody — je tam snadný příjezd k řece a jsou chráněna proti velkým vlnám. Zvolíme-li Kovářovskou zátoku, můžeme se s autem dostat k vodě buď u obce Hrušnice, nebo v Kovářově odbočit cestou vpravo, zajet do chatové osady u vody (asi 1 km) a zde skládat lodě. Na lodích se pak doplavíme téměř k samému konci zátoky, kde je na kraji lesa menší kryté místo k táboření.

Jakmile zvládne mužstvo základy kanoistiky, přeplavíme se, nejlépe v noci, do Dolní Vltavice (km 345,5). Tím si všichni zvyknou na vlny a již nic nebrání tomu, abychom naložili lodě na auto, které po silnici přijede až k řece, a nevydali se do Lenory na výše popsanou plavbu.

Text: Ing. JAN KURZ

Foto: J. KVID

NĚKOLIK POZNÁMEK K NÁVRHŮM AKCÍ

Milé instruktorky, vážení instruktoři!

Programová rada pročetla pracně asi stovku návrhů akcí pro sezónu 1976. Z nich pro ČÚV vybrala 15 akcí a předložila je dne 28. března k posouzení Metodické radě.

Návrhy, které jste nám poslali, měly velmi rozdílnou úroveň jak po stránce obsahu, tak i zpracování. Je-li obsah kromě zkušeností především záležitostí invenční, a tedy tak říkajíc „za něj nemůžete“, pak zpracování záleží hlavně na vaší pečlivosti. A ta je také velmi rozdílná. Některé z vašich prací bylo nutno zpracovávat metodou, kterou vyvinul prof. Hrozný pro luštění neznámého jazyka na hliněných tabulkách.

S ohledem na to, že se připravuje založení Dokumentačního střediska, je nanejvýš potřebné, aby vámi předkládané návrhy, které budou sloužit jako studijní i pracovní materiál vám samotným i dalším generacím, doznaly několika změn. Především musí být čitelnější. Sebelepší návrh neobstojí, je-li sepsán neznámým písmem. Za druhé musí být standardizován. Musí obsahovat jisté minimum údajů. Ty by však měly být podloženy.

Soubor platných norem, str. 31, obsahuje základní směrnici k vypracování návrhů akcí. Zkušenost ukazuje, že každý si toto desatero vysvětluje jinak. Navíc se v řadě návrhů objevily zcela základní nedostatky. Dovolte mi proto několik poznámek k technice zpracování.

Nejprve k rozsahu návrhu. Došli jsme se, že archivované návrhy rozdělíme od 4 skupin:

a) **Námět akce**, rozsah 1–2 stránky strojopisu. Není třeba jen vypracovávat do všech podrobností. Námětem ale musí být myšlenka, která dosud nebyla zpracována a realizována. Prostě něco nového, originálního. Námět se v každém případě archivuje. Projde-li schvalovacím řízením, vrátí jej Programová rada k dalšímu, detailnímu zpracování.

b) **Návrh akce**, rozsah 5–10 stránek. Kromě již zmíněného desatera musí obsahovat přesně zpracovaný program, rozpočet a časový harmonogram akce. V podstatě musí být do té míry obsáhlý, aby mohl sloužit jinému instruktoru jako podklad pro uskutečnění akce.

c) **Uskuteční-li se akce** (a to nejen poprvé, ale i opakovaně), je součástí následných úkolů vedoucího zhodnotit návrh a doporučit případná zlepšení. Rozsah těchto doplňků by měl být podle potřeby 1–5 stran strojopisu. Kategorii, která bude obsahovat návrh a doporučení, říkáme **návrh korigovaný**, aspoň do té doby, než někoho z vás napadne něco lepšího.

d) **Některé akce**, u nichž je předpoklad častého opakování, je vhodné zpracovat podrobně metodicky a opakovat je několika zkušenými instruktory. Příkladem jsou Letní a Zimní sportovní školy. Oponentura má samozřejmě jiný smysl, než u experimentálních akcí. Měla by odhalit programové, finanční i jiné re-

zervy, najít, které nedostatky jsou zakotveny již v návrhu a které je zapotřebí odstranit. Označme takto doplněný materiál opo-
vaný návrh.

Když už jsme se dostali k experimentálnímu akcím: domníváme se, že je možno zachovat stejnou poslušnost. Některé body jsou ovšem rozšířeny.

A teď už k desateru.

1. **Název akce.** Měl jsem dojem, že tento bod podceňujete. Nezáleží na něm v podstatě, pokud připravujete akci pro okruh známých lidí, pro něž jste garantem kvality spíš vy osobně, než název. Jiné je to u otevřených akcí. Zde je název podstatnou součástí nabídky a silně ovlivňuje zájem veřejnosti. Při velkém zájmu si můžete dovolit výběr účastníků a tím můžete zvednout náročnost programu i kvalitu průběhu.

2. **Cíl akce.** Nesnažte se o velká slova. Víme všichni, že v konečném důsledku mají všechny naše akce výchovné cíle. Říkám záměrně cíle, je jich obvykle víc. Jeden z nich je ale nejdůležitější. Obvykle u masových spontánních akcí převládá cíl propagační, u masových direktivních cíle politické (manifestační); u akcí pro 10–30 lidí záleží na programu. Můžete jej volit tak, abyste zvýšili fyzickou či technickou zdatnost (to převládají sportovní prvky), abyste poznali nové oblasti (přechody), abyste ze své ZO udělali „správnou partu“ (kombinace recesistických prvků, fyzicky náročných požadavků, psychologických a diskusních her). Možnosti jsou nepřeberné. Cílem experimentálních akcí je ověření odborně formulované hypotézy, která má vztah k naší činnosti (např. obecnější zákonitosti formování kolektivu v průběhu akce, otázky modelu „prázdninového člověka“, v krajním případě ověření náročnějších programových premiér).

3. **Charakter akce.** Úzce souvisí s cílem akce. Z tohoto bodu by mělo být zřejmé, co je nosnou myšlenkou, podstatou námětu akce. Návrh akce už musí v tomto bodě obsahovat podrobný program. Nezapomínejte na to, že naši specifickou, mnohokrát úspěšně prověřenou, je spojení sportovních a tábornických prvků s kulturními a psychologickými. A ještě něco: náročnost přitahuje. Nenechte si od nikoho vnutit nízkou laťku. Byli byste sami otráveni nejvíce.

4. **Počet účastníků.** Nepočítáme-li masové akce, je dobré, vezmeme-li v úvahu některé po-

znatky sociální psychologie. Je známo, že skupina zůstává ve spontánní činnosti homogenní jen do určitého počtu členů. Jakoby možnosti komunikace každého jednotlivce byly omezené. Je-li kolem něho příliš mnoho lidí, nestíhá si popovídat se všemi, nestihne sledovat, co se přihodilo tomu či onomu. V lepším případě se z účastníků vytvoří několik skupinek, v horším se sdruží ti aktivnější a vytlačí na okraj dění ty, kteří jsou v navazování kontaktů nějak handicapováni. Vznikají situace, které vyžadují příliš mnoho energie instruktorů a jsou velmi náročné na jejich takt.

Podle různých pramenů se liší údaj o počtu lidí, kteří právě ještě nevytvářejí podskupiny. Do jisté míry závisí i na míře organizovanosti programu nebo činnosti a pohybuje se mezi 10 až 20 lidmi. Tento počet nemusí být optimální z ekonomických hledisek, a proto jej často zvětšujeme na 30–50 lidí. V takovém případě je nutno s tendencí k vytváření podskupin počítat a vhodně ji usměrnit. Dokážeme-li rychle odhadnout schopnosti účastníků a také jejich vzájemné vztahy, můžeme vytvořit skupiny stále a využít jejich přirozené soutěživosti. Nebezpečím je vznik rivality a ve vyhraněných situacích i nepřátelství. Vhodnějším postupem je měnit složení skupin od jedné ke druhé části programu (tak jak se to dělalo na Gymnasionu) třeba losováním. Je-li změna složení skupin častá, zachová se stejnorodost kolektivu i dobré vztahy účastníků.

5. **Náročnost akce.** Obecně je nutno přizpůsobit program úrovni účastníků, nebo úroveň účastníků programu (výběrem či přípravou). Nelze doporučit příliš rozdílné schopnosti a mentalitu účastníků. Program pak je pro některé příliš nudný, pro jiné příliš náročný.

U vysoce náročných akcí je výběr či alespoň prověrka schopností účastníků imperativem. Nedbalost či opomenutí může vést k tragickým koncům. Na jednom z přechodů Fatry se až na hřebeň zjistilo, že jeden z účastníků stojí poprvé na běžkách. Vše dopadlo dobře díky obrovské snaze vedení i účastníků...

Jinou možností je předběžná příprava. V tomto směru je zajímavou myšlenkou letošní návrh akce Honzy Matouška, „Seriál správného mládí“ (VH), který počítá se třemi jarními víkendovými akcemi, jejichž cíl je propagační a zároveň se prověří schopnosti účastníků a zlepší jejich fy-

zická kondice a technické dovednosti a vytvoří základ kolektivu. Seriál vrcholí letním putováním horami Slovenska. Akce se uskuteční v příštím roce pod patronací KNISu Tondy Jaruška nebo VSV SSM Brno. Zkušenosti z ní Programová rada zveřejní.

Chťel bych ještě připomenout, že vysoké nároky vylučují direktivní přístup k účastníkům. Musíme nahradit ono „musíš skočit“ tím „přece chceš skočit, že ano?“.

6. **Počet instruktorů.** Běžně se počítá se dvěma instruktory jako minimem, obvyklý poměr je jeden instruktor na 10 účastníků. U experimentálních akcí, kdy je nutno detailně sledovat chování a reakce účastníků, je jejich počet vhodně zvýšit. U masových akcí je tento poměr naopak nižší.

7. **Doba trvání, termín akce.** Termín bývá ovlivněn především časovými možnostmi instruktorů, navíc často hrají roli klimatické zvláštnosti navštívené oblasti (zejména u vysokohorské a zimní turistiky). Překvapilo mne, kolik lidí (a kteří!) dělají chyby v plánování délky akce. Jedeme-li na místo pobytu městskou dopravou, je to v podstatě jedno. Čím více ale vzrůstají náklady na dopravu, tím je vhodnější volit delší dobu pobytu. Letošní zimní přechod Rodop odpadl jen proto, že byl plánován jako týdenní akce. Náklady na dopravu činily více než polovinu plánovaných výdajů a doba strávená ve vlaku se jen nepatrně lišila od doby strávené na horách. Prodloužením akce na 2 týdny by se už náklady příliš nezvedly, a určitě by v Bulharsku bylo ještě leccos k vidění.

Druhým faktorem, který zejména studenti často přehlížejí, je délka pracovního týdne. Pro pracujícího člověka je nesmyslné dělat šestidenní akci, protože — aniž by čerpal více dovolené — může být „venku“ celých 9 dní. Potíže jsou jen při turnusovém provozu zvoleného ubytovacího střediska. U víkendových akcí je vhodné využívat svátků, 9. května a 29. října, které dávají možnost vyjet z města na 3 a půl dne. Pamatujte na to, že řada našich vrstevníků má jen 10 dní dovolené, a musí jimi šetřit!

8. **Požadavky na místo konání a materiální vybavení.** V podstatě záleží na programu, který připravujete. Připomínám jen, že pro akce, které jednou budete pořádat pro ZO, lze využít dohod mezi SSM a ROH, které byly v každé organizaci uzavřeny. Používáním objektů ROH a jejich materiálového vybavení lze značně zredukovat náklady na akci.

9. Přibližné náklady na účastníka, rozpočet. Toto je opravdu úsek častých nehod. Rada lidí dokonce neví, že výdaje se musí kryt z nějakých příjmů.

Tak nejprve výdaje. Platíme za stravování, ubytování (sem patří taky poplatky za stanování), dopravu lidí i materiálu, jsou výdaje spojené s instruktory, kuchářkami, externisty (strava, ubytování, cestovné, odměny či refundace mezd), a výdaje spojené s programem (kancelářské potřeby, poštovné, vstupenky do muzeí, na koncerty a do nočních podniků, náklady na přípravu akce, ceny vítězům soutěží aj.) a pro jistotu zavedme ještě rubriku „různé“ (poplatky, kolky, viza, dárky hostitelům, oprava poškozeného materiálu apod.).

Na stravování počítejme podle fyzické náročnosti 18–25 Kčs na osobu a den. U většího počtu účastníků se zkušená kucharka doslova vyplácí. K údajům o dopravě by mělo být připojeno, odkud, kam, co a čím přepravují. Údaj „doprava: 23,80 Kčs/osobu“ je informací mírně řečeno neúplnou. V ML již byla zmínka o slévách. Použijete-li nějakou, uveďte to. Ostatní body snad komentář nepotřebují. Snad jen dát pozor na to, že se ceny a poplatky zejména v zahraničí mohou snadno měnit. Je vhodné prověřit si prameny, z nichž potřebné údaje čerpáte.

Máme-li to všechno pohromadě, podtrhneme a sečteme sloupeček, a připočteme 10 % na nepředvídané výdaje. Však to účastníkům můžeme vrátit.

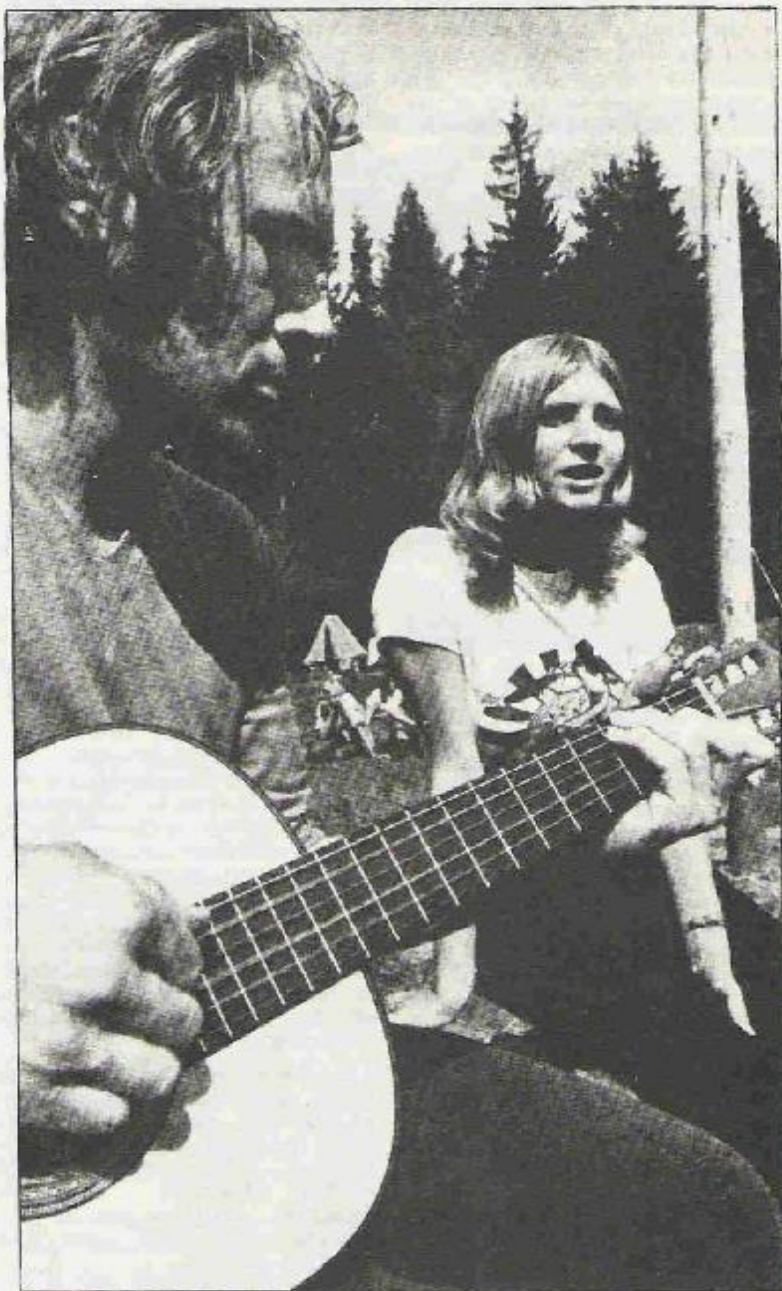
Výdaje musí být kryty. Základním zdrojem příjmů jsou peníze vybrané od účastníků. Každý rozpočet by měl mít údaj, kolik vycházejí náklady na účastníka bez dotací. Pro jednoduchost v účtování pořadatel často dotuje jen ty náklady, které lze snadno a jednoduše prokázat účtem či fakturou (jízdenka, faktura za ubytování). Pro usnadnění života doporučuji domluvit předem s hospodářem či na příslušném výboru, na co se dotace vztahuje a jakým způsobem ji vyúčtujete.

10. Jméno autora by mělo být doplněno adresou.

A teď už vzhůru do práce! Máte už připraven návrh akce na sezónu 1977?

Chytré a originální nápady vám za Programovou radu přeje

PETR HOLEC

Fotografie: J. KVÍD

METODICKÉ LISTY pro pobyt v přírodě — pro vnitřní potřebu SSM vydává oddělení tělesné a branné výchovy ČÚV SSM a Český svaz turistů. Adresa redakce: ČÚV SSM, oddělení tělesné a branné výchovy, Praha 1, Gorkého nám. 24. Řídí redakční rada, odpovídá předseda redakční rady Jaromír Kincl. Grafická úprava Jaroslav Weigel. Vytiskl Ústřední kulturní dům: železničářů v Praze 2. Vydal Sportpropag.